

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTERNORRLAND

Bevarandeplan Natura 2000

Indalsälvens delta

Foto: Helena Paulsson

Namn:	Indalsälvens delta
Sitecode:	SE0710224
Områdestyp:	pSCI enligt Art- och habitatdirektivet
Area:	147 hektar
Skyddsform:	Delvis naturreservat
Kommun:	Timrå
Tillsynsmyndighet:	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Koordinat:	693386/158532
Karta:	18I 5H
Ägarförhållanden:	statligt samt privat
Fastställd/Uppdaterad:	Fastställd 2009-04-02

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen.....	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL.....	3
4. OMRÅDESBESKRIVNING.....	4
4.1 Allmän områdesbeskrivning	4
4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.....	4
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	5
5.1 För området i dess helhet	5
5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet	5
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	6
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	6
7.1 Områdesskydd.....	6
7.2 Skötsel	7
8. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	7
9. REFERENSER	7
10. KARTA.....	8

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, d.v.s. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i bevarandearbetet är formuleringen av syfte och mål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka åtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekat att ingå i Natura 2000-nätverket enligt art & habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns den i direktivet ingående naturtypen estuarie. Naturtypen består endast av vattenområdet. Landareal är inte inkluderad i naturtypen (tabell 1).

Tabell 1. Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Andel (%)
1130	Estuarie	117	80

I området finns även ävjepilört *Persicaria foliosa*. Under inventering 2007 hittades ett 40-tal plantor i området, främst på Laxgrundet. Ävjepilörten är klassad som sårbar (VU) och medtagen i Art- och habitatdirektivet. Fyndet bör på sikt införlivas i nätverket Natura 2000.

3. Bevarandesyften och bevarandemål

I Natura 2000-området Indalsälvens delta finns i ett av Sveriges största deltaområde. Det främsta bevarandesyftet är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för naturtypen estuarie som legat till grund för utpekandet av området i Natura 2000-nätverket. I tabell 2

finns en sammanfattning av de bevarandemål som ska uppfyllas för att bevarandesyftet ska uppnås.

Tabell 2. Bevarandemål för ingående naturtyper

<i>Naturtyp</i>	<i>Bevarandemål</i>
Estuarie	<ul style="list-style-type: none"> • Naturtypen bibehålls i minst 117 ha. • Vattenkvaliteten ska vara god. • En viss del av vattenflödet ska vara naturligt. • Både brack- och sötvattensarter ska förekomma. • Typiska arter ska ej ha minskande populationer.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Indalsälvens delta är ett av Sveriges största deltaområden och det är därtill också det yngsta kustdeltat. Deltabildningen fanns redan i början av 1700-talet, men deltat fick en dramatisk tillväxt som följde av den så kallade "Vild Hussens" tappning av Ragundasjön 1796. Den aktiva materialtransporten till deltat från älven upphörde 1956 i och med byggandet av Bergforsens kraftverk. Ett visst tillskott av sediment kommer dock fortfarande från Ljustorpsån vilket gör att deltabildningen ändå sker idag på ett naturligt sätt. Områdets landarealer utgörs av en mängd vegetationslösa sandbankar och låga deltaholmar beväxta med gråal och täta pors- och videsnår. Deltat är uppbyggt av över 60 meter djup sand och det förändras ständigt. Mindre kanaler grundas upp, småöar växer ihop till större och de stora fårorna ökar i bredd och djup. Genom landhöjning och tillförsel av sand ökar deltat i storlek utåt. Den största nybildningen av deltat sker idag vid Söråns utlopp, där också merparten av sötvattnet möter brackvattnet.

Bergforsens kraftverk finns några kilometer uppströms deltat. Detta har naturligtvis påverkat deltaområdet då den naturliga vattenvariationen har förändrats och att en hel del sediment inte längre når deltat. Ljustorpsån rinner också ut i de norra delarna av deltat och detta vattendrag är helt oreglerat vilket gör att en viss naturlig vattenståndsvariation ändå förekommer.

Deltat är på intet sätt opåverkat av människan. En rad verksamheter har bytt av varandra och påverkat framför allt land- och strandområdet. I dagsläget finns ingen industriellverksamhet i deltaområdet öster om E4:an som korsar deltaområdet. På de västra delarna av området finns länsflygplatsen Midlanda. På fastlandet både norr och söder om deltat finns industriområden. Hela området inklusive naturreservatet "Indalsälvens delta" är ett av Timrå kommuns viktigaste rekreationsområden. Både fritidsfiske och yrkesfiske, främst med fasta laxfällor, bedrivs i området.

4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet

I deltat sker det en ständig vattenståndsförändring vilket är gynnsamt för vissa arter. På sandrevlarna och holmarna finns täta snår av viden och pors (*Myrica gale*), mot alskogen strandväxter som fackelblomster (*Lythrum salicaria*) och kranssvalting (*Alisma plantago-aquatica*), samt vattenväxter i rännorna. Typiskt för deltat är klådris (*Myricaria germanica*),

käringtand (*Lotus corniculatus*), mandelpil (*Salix trianda*) och sydknutnarv, (*Sagina nodosa ssp nodosa*) på stränder som dränks av högvatten.

Vår och höst rastar förbiflyttande fågel, främst änder, doppingar, vadare, tärnor och småfåglar. Några karaktärsfåglar under häckningstid är silvertärna (*Sterna paradisea*), sävsparv (*Emberiza schoeniclus*), rosenfink (*Carpodacus erythrinus*) och ett flertal sångare. Lövslogen i deltat är intressant med en mängd sångare under försommaren. Här trivs också hackspettar som den mindre hackspetten (*Dendrocopos minor*) som behöver större sammanhängande strandalskogor.

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Området med sin varierade natur hyser idag värdefulla livsmiljöer för många arter och har förutsättning att vara det så länge inte området påverkas negativt av stora exploateringsföretag eller att vattenflödet avsevärt förändras från nuvarande nivåer.

5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

1130 Estuarie

Ett estuarie är flod- och åmynningar med bräckt vatten där sött vatten från vattendraget blandas med det saltare havsvattnet. Minskad strömhastighet bidrar till en ansamling av finare sediment som ofta formas till ett delta. I Östersjön har dessa flodmynningar en frodig vegetation på grunt vatten samt flytbladsvegetation och vassar. Här finns både brack- och sötvattensarter. Ett estuarie utgör tillsammans med angränsande marker en ekologisk enhet.

Karaktärsarter: Bentiska alger, bandtång (ålgräs) och hårnating. Vid Östersjökusten även vass, starr-, nate- och slingearter samt andmat, pilblad och igelknopp.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- God vattenkvalitet och ingen övergödning
- Varierande salthalt
- Till viss del naturligt vattenflöde
- Ständigt pågående deltabildning
- Förekomst av både brack- och sötvattensarter
- Artrik och varierande vegetation
- Viktiga reproduktionslokaler för fiskar och häckningslokaler för fåglar
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i habitatet

De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.

6. Hotbild mot Natura 2000-området

Delar av Indalsälvens delta är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också delvis skyddat som naturreservat, vilket innebär att de främsta hoten är undanröjda. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-området negativt visas i tabell 3.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel. I övervakningsarbetet är det viktigt att i mån av resurser redovisa hur de globala problemen utvecklas på såväl objekts- som länsnivå. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 3. Verksamheter och faktorer som kan tänkas utgöra reella och potentiella hot mot områdets naturtyp och arter

Naturtyp/art	Hot
Estuarie 1130	<ul style="list-style-type: none"> • Övergödning, vilket resulterar i minskat siktdjup, igenväxning, syrebrist och förändrad artsammansättning. • Drivande algmattor, oftast bestående av fintrådiga alger. Även detta fenomen orsakas av övergödning, men algmattorna har ett antal sekundära effekter som att de ger upphov till syrgasbrist, utsöndrar giftiga exudater, hindrar fisk att söka föda samt hindrar evertebrater med planktoniska larvstadier att bottenfälla. • Kvävenedfall, vilket påverkar artsammansättningen. • Fiske med redskap som skadar bottenarna och icke selektiva fiskeredskap som hotar den biologiska mångfalden • Muddringar och dumpning av muddringsmassor. • Större exploateringsföretag. • Fartygstrafik, som orsakar utsläpp av giftiga substanser, stora svall och turbulens i de grunda vattenmassorna. • Ansamling av fibrer och bark från träindustrier. • Industriell verksamhet t ex skogsindustrier som ofta förlagts till mynningsområden på grund av behovet av sötvatten i processerna. • Förändringar i vattenregleringen som påverkar fortsatt vattenståndsvariation och sedimentation av nytt sediment.

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Indalsälvens delta är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också delvis skyddat i form av statligt naturreservat. Området är dessutom utpekad som riksintresse för naturvård, fiske och friluftsliv. Verksamheter i nära anslutning till det skyddade området kan

kräva tillstånd enligt Natura 2000-regelverket 7 kap 28 § miljöbalken om verksamheten på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i området.

7.2 Skötsel

Området lämnas för fri utveckling där naturliga processer får råda. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 4.

Tabell 4. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Prioritet
Fri naturlig utveckling	Tills vidare	1

8. Uppföljning av bevarandemål

Det krav som ställs i direktivet är att utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper ska ske på biogeografisk nivå (för Västernorrlands län den boreala regionen). Detta innebär att många naturtyper kommer att följas upp i ett urval (stickprov) av objekten.

Uppföljning av naturtyperna bör ske enligt följande:

Estuarie

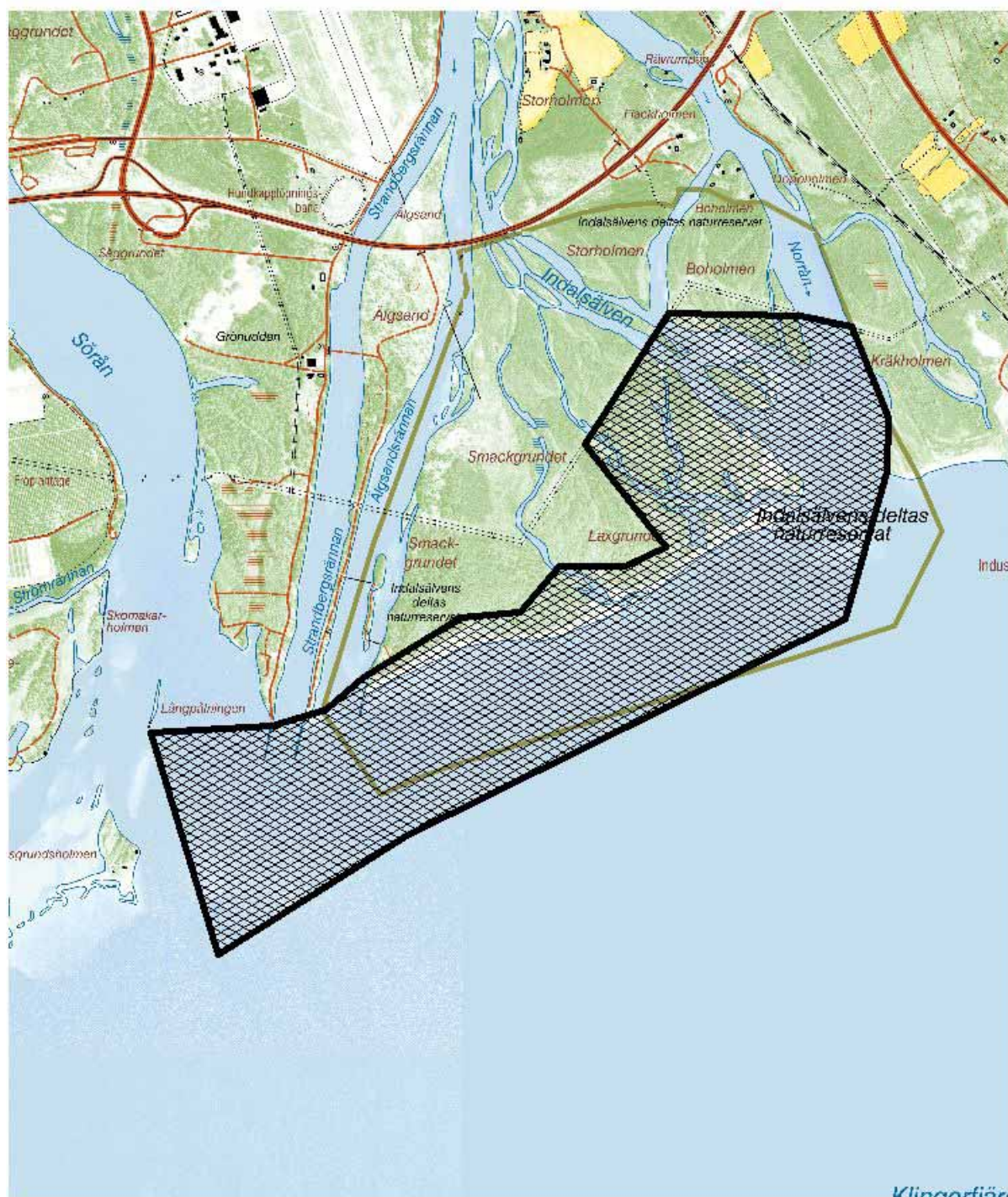
- Arealen för habitatet följs upp vart 24:e år med hjälp av multibeamscanning.
- Vattenkvalitet följs i vattendirektivets referensområden. Dessa är belägna både innanför och utanför de utpekade objekten.
- Typiska arter makrofyter, som samtliga utgörs av långskottsarter, följs i minst ett objekt per typområde. De enskilda typiska arterna förekomst och djuputbredning utvärderas på biogeografisk nivå. Med hjälp av de typiska arterna fås en bild av eutrofieringssituationen samt effekt av eventuell grumling av vattenmassorna orsakad av båttrafik eller dylikt.

9. Referenser

- Arnborg L, 1967. Indalsälvens delta. Trivialmorfologisk utveckling med särskild hänsyn till 1900-talets vattenkraftsutbyggnad. Särtryck ur Teknik o Natur, Göteborg.
- Guvå L, 1972. Naturvårdsinventering i Västernorrlands län. Del 3. Medelpad. Surte.
- Johansson I, 1972. Fågelobservationer inom Indalsälvens delta. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Härnösand.
- Naturvårdsverket 2003. Natura 2000, Art- och naturtypsvisa vägledningar.
- Norén L, 1971. Indalsälvens delta. En naturvårdsinventering. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Härnösand.
- Paulsson H, 2007. Inventering av ävjepilört i Medelpad. 2007:9. Länsstyrelsen Västernorrland.
- <http://www.naturvardsverket.se/natura2000/>

10. Karta

Indalsälvens delta SE0710224

1:15000

© Lantmäteriet, 2006. Ur GSD-produkter ärende 106-2004/188-Y
Översiktskarta för Natura 2000-området **Indalsälvens delta**.